

RAST

Osimo, Pahor in protislovenska gonja

V Trstu se polemika zopet vrtila okoli Osimskih sporazumov. Novica, da je italijanska vlada z veseljem vzela na znanje slovensko noto o nasledstvu glede sporazumov med Italijo in bivšo Jugoslavijo, je ponovno povzročila upor "domoljubnih" Tržačanov. Lista za Trst je priredila večerno povorko z baklami ter začela groziti z referendumom o prosti industrijski coni na Krasu, 8. novembra pa je v naše mesto prišel vsedržavni tajnik neofašistične stranke (MSI) Fini. Zopet so se pojavila stara gesla, zopet je prišlo v ospredje vprašanje istrskih beguncev, ki naj bi se hoteli vrniti v domače kraje, zopet so prišle na dan zahteve po "vrnitvi" Istre in Dalmacije Italiji. Za tiste, ki so upali v spremembo meja, pa je verjetno kot hladna prha učinkovala izjava italijanskega zunanjega ministra Colomba, da so meje nedotakljive, da pa o drugih zadevah se je možno pogovarjati. Tržaški občinski svet pa je sprejel resolucijo, v kateri je med drugim postavljeno vprašanje meja ne morju.

Incident, ki se je pripetil med manifestacijo društva "Edinost" in zaradi katerega so zopet priprli prof. Sama Pahorja (ki je sedaj že na prostosti, op. p.), je tržaškim nacionalističnim krogom prišel kot naročen, saj jim je ponudil svež argument za nadaljnje podpihovanje narodnostne mržnje proti slovenski manjšini. Seveda so se tudi tokrat krajevni mediji razpisali: prof. Pahor je ponovno postal "negativni junak" dneva, medtem ko neznanih (pa tudi znanih) krivcev mazaških akcij in skrunitev naših spomenikov nihče ne nadleguje...

Seveda so za marsikaterega krajevnega politika vsi razlogi dobri za gonjo proti Sloveniji in proti Slovincem. Kmalu bo naša manjšina kriva tudi za sušo, točo in poledico. Dejstvo je, da skušajo tržaški politični krogi dvigniti veliko prahu, da bi zakrili vse bolj očitno gospodarsko in duhovno propadanje našega mesta, propadanje, katerega so v dobršni meri krivi tudi oni sami. Pristanišče je v krizi? Tovarne zapirajo, Centra "Off-shore" ne bo? Nič hudega: Slovenci so še tu, torej dajmo, lotimo se jih! K sreči pa se je tudi v italijanskem javnem mnenju začelo nekaj premikati: tako smo prav 8. novembra v tržaškem Piccolu lahko prebrali uvodnik izpod peresa Maria Quaie, kjer slednji ostro kritizira politiko Liste za Trst, ki usmerja javno mnenje k Osimskim sporazumom in odpira stare rane, namesto da bi se posvetila reševanju resničnih problemov našega mesta. Poleg tega so italijanske stranke same razdvojene. Nekateri se namreč nočejo spuščati v negotove vode, kamor jih hoče speljati Lista za Trst. Tudi tržaški podžupan Silvano Magnelli je kritiziral poteze Liste za Trst, zlasti župana Staffierija, pred časom pa je v intervjuju za Primorski dnevnik dejal, da bi moral papež obiskati Trst vsaj enkrat na leto. Veselijo nas taki za našo stvarnost kar pogumni nastopi in upamo, da jih bo v prihodnosti še več. Mogoče jim bo enkrat le uspelo podreti obzidje, katerega je Trst sezidal, da bi se obvaroval "nevarnega" in "škodljivega" evropskega duha.

Ivan Žerjal

Sončno leto se približuje koncu, šolsko leto pa se je ravno spet začelo, tako da se tudi podoba naše Rasti spreminja s prihodom novih članov v uredniški odbor, z odhodom drugih, z zamrznitvijo nekaterih rubrik, z obogatitvijo drugih.

Tako ne bo npr. letos več odgovornega za uvodnike, ki je bil sedaj nekaj mesecev Leon Marc; rubriko Intervju ne bo več urejevala naša zvesta sodelavka Alenka Štoka, ki pa bo še naprej ostala v uredniškem odboru naše priloge; Marija Štekar Košuta pa je zaradi rojstva drugorojenčka Mateja morala zaenkrat opustiti svojo rubriko.

Ob tem pa moramo zabeležiti tudi prihod novih sodelavcev, ki jih bomo bralcem v tej in naslednjih številkah Rasti tudi predstavili. Sara Trampuž, ki je v lanskem šolskem letu urejala rubriko Literatura, se bo letos posvečala drugim, najrazličnejšim tematikam. Njeno rubriko bo prevzela naša najmlajša sodelavka – Katarina Fischer.

Katarina ima 16 let, stanuje v Trstu in obiskuje 1. klasični licej Franca Prešeren. V lanskem šolskem letu je postala članica Slovenskega kulturnega kluba. Ima pa tudi druge izvenšolske aktivnosti, med katere spada študij kitare in zanimanje za računalništvo. Sodelovanje pri Rasti pa je sprejela, ker se rada posveča takim aktivnostim, ki so utrjevalne in ki prinašajo veliko zadovoljenja.

Katarini želimo torej obilo uspehov in dobro delo v naši sredi.

Breda Susič

Iz delovanja Slovenskega kulturnega kluba

Slovenski kulturni klub je imel v letošnji sezoni vrsto zanimivih predavanj, ki so vzbudila precejšnje zanimanje v krogu obiskovalcev. To se je pokazalo tudi s še kar zadovoljivo udeležbo.

31. oktobra nam je **Tomaž Simčič** predstavil skladatelja Marija Kogoja. Pomagal si je tudi z magnetofonskimi zapisi, tako so lahko poslušalci slišali katero od glasbenikovih del, npr. najvažnejšo Kogojevo opero "Črne maske".

Teden dni pozneje je etnograf **Janez Bogataj** podal prerez skozi slovensko pomlad ob grafutih. Predavatelj se je najprej zaustavil pri obrazložitvi in zgodovini grafitov nasploh. Jedro večera je bilo prikazovanje diapozitivov v zvezi z grafiti, ki so vsebovali politične tematike in so bili na kakšen način vezani na proces slovenskega osamosvajanja. Srečanju so sledile volitve novega odbora, ki so bile 17. oktobra odložene. Za predsednico je bila ponovno izvolje-

Dr. Janez Bogataj obravnava slovensko pomlad ob grafutih

na predstavnica nežnega spola: **Nataša Zubalič**. Podpredsednik je letos **Vanja Cvelbar**, tajnica **Raffaella Petronio**, revizorici pa **Martina Krapež** in **Marija Mamolo**. Obenem so volilci potrdili na mestu blagajnika **Marka Breclja** in **Matjaža Rustjo** kot arhivarja. Kot večvalentna člana spadata v odbor še **Francesca Simoni** in **Martin Maver**. Zaskrbljujoč podatek pa kaže, da v večji meri narašča število senatorjev v primerjavi z nanovo vpisanimi. Novoizvoljeni odbor naj si zato kar zaviha rokave!

Prof. Tomaž Simčič je predstavil skladatelja Marija Kogoja ob 100-letnici rojstva

Psihozanimivosti

Tesnobo označujejo strah pred nevarnostjo, napetost, utripanje srca, gnus, trepetanje, dihalni problemi in včasih tudi težave v zvezi s premišljevanjem (**Mischel**).

Zdrava ljubezen pomeni odsotnost osebne obrambe pred partnerjem in povečanje spontanosti, poštenosti in zvestobe (**Moscow**).

Živali so sposobne odločitve in se lahko poslužujejo raznih sredstev, da bi dosegle svoj cilj (**Köhler**).

Razlika med duševnimi boleznimi in "normalnim" stanjem ni kvalitativna, temveč se kaže v stopnjevanju (**Kretschmer**).

Duševne motnje so posledica možganskih poškodb, motenj v metabolizmu, ali pa so podedovane (**Kraepelin**).

Kraepelin je prvi študiral z eksperimentalnimi metodami efekte, ki jih imajo zdravila, alkohol in nikotin na človekovo obnašanje.

W. Cullen (1780) je prvi uporabil besedo "nevroza".

Leta 1889 je Giuseppe Sergi ustanovil v Rimu prvi laboratorij eksperimentalne psihologije v Italiji.

Telepatija je "prenos misli na daljavo". Jasnovidnost je zmožnost videti prostorno in časovno oddaljene, normalni zaznavi docela nedostopne dogodke (**Trstenjak**).

Andrej Zaghet

Da bi se prebudili in povezali

Aprila letos se je v Ljubljani rodila nova organizacija, ki povezuje verne študente na slovenskih univerzah. ZDRUŽENJE KATOLIŠKIH ŠTUDENTOV je laiška organizacija, ki jo vodijo študentje sami. ZKS deluje na temelju katoliške vere, vendar je povsem neodvisna od cerkvene hierarhije – kar je za slovenski prostor novost, saj ni bilo tovrstno združevanje v povojnem času dovoljeno. Združenje deluje na dveh ravneh: po skupinah na fakultetah, duhovne, izobraževalne, socialne, rekreativne in kulturne dejavnosti pa člani prirejajo tudi za širši krog študentov.

ZKS izdaja lista *Vogelni kamen* (ki vsebuje mesečni duhovni program) in Informativni bilten (ki vsebuje informacije o delovanju Združenja in o raznih prireditvah in srečanjih, ki so namenjena mladim).

O organizaciji, njenem delovanju in načrtih smo se pogovorili s **Tomažem Meršetom**, ki je predsednik ZKS in **Martino Kramar**, odgovorno za izobraževanje pri ZKS.

Kar bodo naši bralci o vaju gotovo vedeli, je to, da sta študenta, drugače pa vaju ne poznajo. Zato bi prosila, če bi se na začetku na kratko predstavila.

TOMAŽ: Doma sem iz Šmartnega pri Ljubljani. Študiram elektrotehniko – sedaj sem v 4. letniku. Ne vem, kako bi razložil, kako sem do sem prišel... Najprej sem aktivno deloval v mladinski skupini v naši župniji. V Soli skupnosti v Luki sem prišel v stik z Milanom Knepom in potem sem precej sodeloval z njim pri pripravi Vseslovenskega mladinskega verskega tabora. Približno dve leti kasneje je prišla ideja o Združenju katoliških študentov in sem spet prišel zraven, oziroma še malo bolj in začel delati.

MARTINA: Jaz pa študiram medicino; zdaj sem v 5. letniku. Drugače pa bi povedala podobno kot Tomaž – v tem sva namreč imela skupno pot – od srečanja z Milanom in sodelovanja z njim, do Mladinskega verskega tabora. V župniji pa res nisem zelo aktivna, zaradi tega, ker sem od nje fizično ločena – čez teden sem v Ljubljani, včasih se za week-end vrnem domov, v Novo Gorico, ali pa tudi ne.

Nisem prepričana o tem, ali je bila naša zamejska javnost obveščena o tem, kaj je bil Vseslovenski mladinski verski tabor. Ali bi nam morala v dveh besedah to razložiti?

MARTINA: Bistvo vsega je bilo v tem, da v Sloveniji ni nekega enotnega koncepta, po katerem bi različne mladinske in študentske verske skupine delale. Milan in nekateri njegovi sodelavci so hoteli zbrati vse ljudi, ki se ukvarjajo z mladino – od predstavnikov raznih gibanj, redov do vseh duhovnikov, da bi se potem izoblikoval koncept sodelovanja.

TOMAŽ: Na MVT so prišli tudi predstavniki mladine iz vseh župnij. Naredili smo pregled za nazaj in poskušali najti nekaj smeri za naprej. Koliko se nam je to posrečilo, je sedaj druga stvar. Midva sva bila v ekipi Milana Knepa.

MARTINA: Takrat smo hodili po župnijah in smo predstavljali model možnega bodočega dela – da bi bilo bolj učinkovito in z manj porate energije. Sodelovala sva tudi na Taboru samem, ki je trajal tri dni in na katerem so se zvrstile vse prireditve.

Kako in kdaj se je rodila ideja za združenje katoliških študentov?

TOMAŽ: Lahko bi se reklo, da smo idejo dobili od zgoraj. V bistvu sta Milan Knepe in, po mojem, tudi Ivan Štuhec (ter še nekateri...), ki sta videla, kako te stvari delujejo drugje, poskušala sprožiti tudi pri nas zamisel za ustanovitev take organizacije. Okrog sebe sta zbrala nekaj študentov, priredili smo posvet v Logarski dolini in iz tega je je počasi, v enem letu, zrasklo Združenje.

Zanimivo je, da je pobuda prišla "od zgoraj", ne pa od študentov samih – kot naravna posledica potrebe po združenju.

TOMAŽ: Veš, to je posledic anašega 50-letnega režima, v katerem smo bili kristjani drugorazredni in smo bili od obeh strani, od Države – kjer je bilo organiziranje prepovedano – in s cerkvene strani vzgajani v tem, da se pač prilagajamo okoliščinam in da lahko kristjan poskuša delovati le v svojem ožjem okolju. Toda pri tem se ni upoštevalo tega, da mora kristjan imeti neko skupino, neko skupnost, zaledje, v katerem lahko črpa energijo, zato da je

tudi tam, kjer te skupnosti ni, ravno tako dober kristjan. Ker tega torej ni bilo, se je ta čut čisto razpustil in je bil tudi med mladimi prav odpor do organiziranosti. In čeprav si rekla, da bi se ti zdelo naravno, da bi prišla pobuda za ZKS iz študentskih vrst, bi bilo pri nas čisto nemogoče. Kot prvo, zgodovine s tega področja pred vojno nismo poznali, ker nam je ni nihče ni povedal, čeprav je bila bogata; kot drugo pa nismo niti vedeli, da nam to manjka, ker nismo vedeli, kako so drugod študentje organizirani in ker smo bili navajeni, da pač tega nimamo. Tisti, ki pa so te zadeve poznali, to se pravi starejši, so nam lahko povedali, da je to dobro, da ima to lahko dobre učinke, da tako rečem, in da bi bilo pametno, če bi se tako organizirali. In so v bistvu oni navdušili skupino študentov za to. Zdaj pa tistih nekaj študentov poskušamo navdušiti še druge študente. In to je treba dodati, glede odpora mladine do organiziranosti: prej so bile vse organizacije več ali manj politične. Zaradi tega je narasel odpor do politike (tudi med kristjani!) in ko se ljudem zazdi, da je kaka organizacija lahko politična, pa je ta še toliko večji. Tako se moramo danes spopadati z velikimi preprekami, če hočemo kaj ustvariti.

O študentskem parlamentu in vladi smo se na straneh Rasti že pogovarjali, zato bodo naši bralci ti instituciji vsaj delno že poznali. Kako pa se ZKS vanju vključuje? Na univerzi deluje še druga študentska organizacija, ki je neke vrste krovna organizacija univerze. Kako oni gledajo na vas?

TOMAŽ: Oni gledajo na nas različno. Nekateri vidijo v nas nekoliko konkurence, nekaterim pa smo že razložili, za kaj gre, in da tukaj ni konkurenčnosti, ampak da mi skrbimo za določene potrebe vernih študentov, ki jih ŠOU ne pokriva, pri čemer pa še vedno čutimo potrebo po neki močni krovni organizaciji, ki skrbi za študente v odnosu do Univerze in do Države. In tu sodelujemo z njimi. Sodelujemo tudi z nekaterimi ministri pri študentski vladi. To sodelovanje pa je – se mi zdi – vsako leto odvisno od tega, kakšno je razmerje sil v študentskem parlamentu in

kakšna vlada se potem sestavi. Poskušamo tudi nekaj svojih ljudi vključiti v parlament in nekako vplivati na delovanje Študentske organizacije. Zdi se nam namreč pomembno, da se katoliška usmerjenost tudi tam pojavlja; da so katoliški študentje tam in da kot taki tam nastopajo.

Omenil si "določene potrebe vernih študentov" – katere so te specifične potrebe? Kako deluje Združenje in katere cilje ima?

TOMAŽ: Ja, morda bi najprej omenil kar en tak prvi cilj: meni se zdi, da je prvi namen tega združenja ta, da prebudi in poveže verne, oz. katoliške študente na slovenskih univerzah. V smislu, da se vzgajamo za to, da smo sposobni biti v svojem okolju vedno kristjani in da živimo kot kristjani tudi na univerzi, v študentskem domu, in potem, kasneje, na delovnem mestu, v zakonu itn. To pa ne nastane kar samo od sebe – za to so potrebne tudi določene aktivnosti. Jedro Združenja so skupine, ki se srečujejo po fakultetah in imajo vlogo osebnega oblikovanja študentov.

Kaj to pomeni?

TOMAŽ: To se pravi duhovno in izobraževalno. Da se duhovno izobražujemo, imamo nek duhovni program – na vsakem tedenskem srečanju je nekaj molitve, oz. ena duhovna misel. In potem imamo še poseben program, da si širimo malo obzorja, ker je študij na fakultetah zelo ozko usmerjen, samo v eno stroko.

Na kakšen način poteka to izobraževanje? Rekla sta, da je to na osebni ravni. Ali prirejate morda kakšna predavanja s tem, da povabite kakega uglednega gosta?

MARTINA: To izobraževanje poteka na dveh nivojih. Eno se tiče teh skupin na fakultetah, kjer se srečujemo enkrat na teden – in v okviru tiste urice, ali kolikor je že, namenimo nekaj časa izobraževanju. Redni program smo letos sestavili iz petih programskih točk in sicer 1) filozofija, 2) religija, oz. teologija, 3) zgodovina in družbene vede, 4) umetnost in 5) priprava na zakon. Vsak tak tematski sklop ima 4 teme, ki jih pokrijejo 4 srečanja, ki se zvrstijo v teku celega leta. Tako traja npr. dva meseca filozofski sklop in na vsakem tedenskem srečanju se obravnava ena kratka tema.

TOMAŽ: Te teme so vključene v neke vrste brošuro, v kateri so zgoščene osnovne stvari, ki jih mora več ali manj vsak izobraženec poznati. Ožji odbor naprosi ustrezno podkovanega lju-

Tomaž Merše in Martina Kramar

di, da to pripravijo. Tako bodo filozofski in teološki sklop v glavnem pripravili profesorji s teh fakultet: za pripravo na zakon bomo prosili patra Vitala Vidra itd.

To je na nivoju skupin. Potem pa so še izobraževalne prireditve na nivoju Združenja. To so ponudbe, ki jih Združenje pripravlja pač za vse študente. Tako bomo letos organizirali t.i. Nikodemove večere – to so pogovorni večeri, kamor povabimo gosta, ki govori na določeno tematiko in, oz. ali, odgovarja na naša vprašanja. Prvi Nikodemov večer je bil 13. oktobra, ko je bil naš gost dr. Anton Trstenjak.

Če se ne motim, pa pripravljate od časa do časa tudi neke vrste izobraževalne week-ende.

TOMAŽ: Tisto je pa nekaj drugega. Tisto pa je tako, da gremo en konec tedna nekam. In potem kombiniramo nekaj rekreacije, z nekaj izobraževanja, nekaj duhovnosti... – organiziramo npr. kako predavanje, potem je pogovor po skupinah na kakšno temo, vse to pa dopolnjujeta še duhovna misel in vsakodnevna maša. Mogoče je od daleč malo podobno Dragi mladim.

Na vaših tedenskih sestankih posvečate nekaj časa tudi konkretnemu delu. Nekoč ste npr. izpeljali akcijo za pomoč beguncem.

TOMAŽ: Ja, to smo enkrat imeli. Zadnji del srečanja je zmeraj posvečen temu, da se pogovorimo o tem, kaj lahko skupina naredi, npr. enkrat na mesec imamo študentsko mašo in vsakič je ena skupina zadolžena, da jo pripravi. Drugače so kdaj kakšni problemi na fakulteti, v skupini, ali je treba komu pomagati...

Večkrat smo se dotaknili problema vključevanja katoličanov v javno življenje. Rada bi vedela, kaj vidva mislita o tem. Se vama ne zdi, da je tega vključevanja, verjetno zaradi zgodovinskih razlogov, še vedno premalo? Koliko se tega problema v Združenju zavedate? Ali je med cilji Združenja tudi ta, da bi na tem področju kaj spremenili?

TOMAŽ: Seveda gre tudi za ta namen, toda o tem nočemo preveč govoriti. Vključevanje katoličanov v javno življenje bi moralo izhajati iz naše vzgoje; ko človek začuti, da je odgo-

voren za dogajanje okrog sebe, se potem tudi v to dogajanje vključi. Če bi mi javno govorili o tem namenu, bi nas prav zaradi odpora (o katerem smo prej govorili), označili za produkcijo kadrov, potencialnih bodočih krščanskih demokratov in politikov. Ljudje povsod najprej vidijo politiko! Vendar imamo vsekakor tudi ta cilj, saj usposobljenih kristjanov za družbeno delovanje ni, ker prej niso imeli možnosti za udeleževanje, zato se tudi niso v take poklice toliko usmerjali (npr. na področje medijev). Če delaš v neki organizaciji, kakršna je naša, se tudi mimogrede lahko naučiš določenih zakonitosti, kako družba deluje, na kakšne vzvode je treba pritiskati...

In za konec še eno vprašanje. Aktivno delovanje v Združenju za vaju gotovo ni samo dolžnost ali izpopolnjevanje samega sebe, ampak tudi zanimivo in prijetno opravilo. Sta imela pri tem delovanju kako posebno zadoščenje? Imata morda kak posebno prijeten spomin, ki nam ga lahko zaupata?

TOMAŽ: Letos poleti smo pripravili enotedenske skupne počitnice za člane v Izoli. Bilo nas je 33 in je bilo zelo prijetno. To se pravi, da Združenje nudi tudi neko obliko počitnic, kjer imaš zagotovljeno prijetno družbo, ki ima trezne nazore. Tam smo tudi načrtovali delovanje za to šolsko leto. Pri našem delovanju gre tudi še za družabnost in rekreacijo, tako da smo pripravili v oktobru "brucovanje", to je spoznavni družabni večer za študente prvega letnika. Pripravljamo tudi družabno prireditev za Miklavževanje; tako da bi verni študentje malo bolj zaživel, bili malo bolj živahni, ker nas pogosto imajo za bolj puste in preveč resne.

MARTINA: Za prvi maj smo šli skupaj na enodnevni izlet na Nanos in to je bilo združeno še z ogledom gradov in malo rekreacije. Spomnim se, da so takrat ljudje, ko smo prišli domov, izjavili, da so se prijetno počutili in so vprašali, kdaj bo Združenje spet kaj takega organiziralo – to se mi je zdelo prav lepo.

TOMAŽ: Radi bi pripravili nekaj, kamor lahko veren študent gre z veseljem. Če bi rad šel na ples, se bo bolj zabaval, če bo imel s sabo primerno družbo. To pa ni zmeraj mogoče, vsakdo je nima. Če pa Združenje pripravi ples, se ve, da bo tam tudi ustrezna družba!

Prav lepa hvala za pogovor in upam, da bomo še kdaj na naših straneh poročali o uspehih vašega Združenja.

Breda Susič

INTERVJU

Nagrada "šport in šola"

Gost tega meseca na straneh Rasti je Andrej Maver, letošnji zmagovalac nagrade "Šport in šola", ki jo podeljuje ZSSDI višješolskim dijakom, ki so uspešni v šoli in ki se ukvarjajo s športom.

Andrej je letos dokončal klasični licej Franceta Prešerna in že vrsto let igra odbojko pri društvu Sloga.

Kako je nagrada nastala, kakšen je prazprav njen smisel?

To nagrado prejmejo dijaki, ki dosejajo dobre uspehe v šoli, istočasno pa se tudi aktivno ukvarjajo s športom. Gre torej za nekoliko neobičajno športno nagrado. Merilo namreč ni vrhunskost športnih rezultatov, ampak "vrhunskost" v šolskih dosežkih in istočasno žrtvovanje svojega prostega časa na treningih in tekmah. Ni namreč vedno lahko biti odličnjak in obenem dober športnik, ampak je mogoče. Nagrada želi biti spodbuda za športnike, naj ne zanemarijo šole zaradi športa in obratno. Obenem pa hoče dokazati, da ni res, da je dober športnik vedno slab dijak.

Si nagrado pričakoval ali je bilo to zate presenečenje?

Nagrada je bila prijetno presenečenje, vendar mislim, da je bila zaslužena glede na to, da sem maturiral z odliko in da sem tudi celo leto redno treniral. Poleg tega smo z ekipo dosegli lep uspeh in napredovali v C2 ligo.

Kdaj si se začel ukvarjati s športom, in zakaj ravno z odbojko?

V osnovni šoli je prišla najprej na vrsto telovadba, potem pa še krožek minivolleya. Od takrat se ukvarjam z odbojko, vedno pri Slogi. Zmeraj me je zelo zanimal šport. Po televiziji sem sledil prenosom različnih športnih srečanj. Za odbojko pa sem se odločil sam. Najlaže je bilo izbrati odbojko, saj je bila povezana s krožkom, tako da so se s tem športom ukvarjali skoraj vsi moji sošolci.

Poleg odbojke si se ukvarjal še s kakim drugim športom?

Ne, igral sem samo odbojko, ker je bila na osnovni in srednji šoli v mojem razredu najbolj priljubljen šport. Zato smo vedno hodili na treninge z navdu-

šenjem. Bilo nas je veliko, tako da si nisem nikoli postavil vprašanja, da bi zamenjal šport. Poleg tega smo bili uspešna ekipa in smo na mladinskih prvenstvih dosegali dobre rezultate. Nekeč smo šli tudi na turnir v Bari, kar je bilo prijetno doživetje.

Si tudi odbornik ŠZ Sloga. Kako ocenjuješ trenutno situacijo zamejske odbojke?

Če pogledamo trenutno situacijo v članskih prvenstvih, mislim, da ni slaba. Bolj je zaskrbljujoča perspektiva zamejske odbojke. Prvič že zaradi padca rojstev pri nas. Otrok je vedno manj in premalo, da bi napolnili vse ekipe naših društev. Drugi problem pa je samo upravljanje društev. Nekatera društva namreč premalo skrbijo za domače trenerske kadre in sprejmejo kar italijanske trenerje. Poleg tega pa mora priti med vsemi društvi do nekega skupnega sodelovanja, ki bo koristilo vsakemu društvu. Tako sodelovanje pa je v bližnji prihodnosti nujno.

Si imel oziroma imaš poleg odbojke še kako drugo dejavnost?

Razen odbojke sem tudi vrsto let član SZSO. Pred časom sem obiskoval tečaj nemškega jezika. Poleg tega sem še član SKK. Te dejavnosti so se na žalost večkrat križale. Vsekakor pa sem večinoma dajal prednost odbojki, predvsem ko je šlo za tekme.

Kako ti je uspelo, da si posebno na višji šoli združil šolske obveznosti s športom?

To ni bilo niti tako težko. Važno si je predvsem organizirati čas. Treningi so namreč večinoma v večernih urah, tako da sem se zaradi njih odpovedal gledanju televizije. Tako sem imel dovolj časa za učenje.

Kateri so tvoji načrti za prihodnost glede šole in glede športa?

Letos sem se vpisal na ekonomsko fakulteto, ki jo bom skušal dokončati čimprej. Ob vpisu nisem bil stoddostno prepričan, da je bila ta izbira pravilna, vendar mislim, da ta fakulteta nudi široke možnosti za zaposlitev. Kar se tiče športa, nameravam še naprej trenirati, čeprav nimam večjih igralskih ambicij.

Andreju čestitamo za nagrado in mi želimo še veliko uspehov.

Sara Trampuž

Novomeška pomlad in Marij Kogoj

Beseda in glasba se dopolnjujeta – 5

S takimi umetnostnimi nazori se je Kogoj pridružil v zgodnjem povojnem času novi ustvarjalni klimi na Slovenskem, iz katere se je razvilo gibanje mladih. Nova generacija mladih umetnikov je hotela v slikarstvu, glasbi in zlasti literaturi uveljaviti novo duhovno gledanje na svet in človeka, nove idealistične vrednote in s tem nov umetniški izraz. S tako vsebino je bilo gibanje seveda naperjeno proti konvencijam družbe, zlasti proti meščanskemu pozitivizmu, proti materializmu napredujočega kapitalizma in proti enoličnosti meščanske umetnosti. Gibanje označujemo, zaradi prevrednotenja obstoječega, za prvo fazo slovenske zgodovinske avantgarde, začelo pa se je z "novomeško pomladjo", kot je simbolično poimenoval Marjan Mušič nastop mlade generacije septembra 1920 v Novem mestu. Med njimi so kot prireditelji sodelovali Podbevšek, Jakac, Skalicky, Mušič, med povabljenimi pokrovitelji Jakopič, Vidmar, Tratnik, Jarc in Kogoj. Drugi dan prireditve, 27. septembra 1920, je imel Kogoj koncert svojih skladb, nastopil je tudi dan prej še z razmišljanjem o glasbi ter s klavirsko improvizacijo. Jakopič (op. 16) v svojih spomilih piše: "Dne 26. septembra 1920 je bil v Novem mestu velik praznik. Sorodne duše so se našle in združile. Bili so to mladi umetniki: pisateljji, kiparji, slikarji, glasbeniki. Mesto je bilo v svečanem razpoloženju. Po otvoritvi je sledil na gradu intimni glasbeni popoldan, na katerem se je posebno izkazal temperamentni Kogoj." In nadaljuje Mušič (op. 17): "Kogoj ni kazal nobene treme, vsa njegova oseba, nabita z energijo, je dajala videz napadalnosti. Teško je reči, kakšen je bil odmev njegovega muziciranja pri poslušalcih. Če drugega ne, so vsaj čutili, kako se kresejo ustvarjalne iskre..." Kogojeva glasba namreč ni bila tako poznana kot Podbevškove pesmi.

Ko so isto jesen prenesli te prireditve v nekoliko razširjeni obliki v Ljubljano, je bil prvi na vrsti Kogoj s slavnostnim koncertom 6. novembra v dvorani Uniona.

Program slavnostnega koncerta je zaobjemal njegova vokalna in solistična dela; pri klavirju je bil skladatelj, soli-

stične dele pa je odpela prvakinja slovenske opere Zdenka Zikova.

Kogoj je pred slavnostnim koncertom predstavil Josip Vidmar (op. 18) z označitvijo, da je "komponist – in nič drugega. V podajanju svojih doživljajev je iskren do neizprososti in do skrajnosti neposreden in zato nov," tako je "naš prvi izraziti zastopnik večne glasbene umetnosti". To spoznanje je nezastrito označevalo tisto skrajno točko v razvoju slovenske glasbe od čitalnic sem, ki pomeni preskok v novo kvaliteto – avtonomno umetnost. Kako je bil ta preskok zahteven, priča že dejstvo, da je Kogojeva glasba v izrazu tako nova, da je ostala poslušalcem večidel nedostopna. Ob tem kaže, da je tudi nasploš umetnost Kogoja, Podbevška in likovnih umetnikov še posebno vznemirila in prizadela same slovenske ustvarjalce, čeprav večidel niso reagirali.

Kot je bilo že v prejšnjem poglavju omenjeno, so se pripadniki gibanja jeseni 1920 že ob začetnem nastopu v Novem mestu neformalno organizirali v Klub mladih, za kar je dal pobudo Marij Kogoj. Tudi drugače – kot meni Vidmar (op. 19) – je imel Kogoj vodilno vlogo v jedru gibanja, ki sta ga sestavljala še Vidmar in Podbevšek. Iz tega sodelovanja in prijateljstva je prišlo do izdaje revije *Trije labodi* (1921). Z uradno ustanovitvijo Kluba mladih ob koncu 1920. leta je slovenska avantgarda že stopila v čas, ko se je skušala tudi navzven predstaviti kot konstituirana skupina, zavezata za mlado umetnost. "Toda pri tem se ni šlo za obstojno skupino, saj je bil Podbevškov krog (opomba: Klub mladih) premalo stabilen in programsko izoblikovan, da bi ga bilo mogoče imeti za samostojno in avantgardsko enoto; do Vidmarjevega sodelovanja je prišlo po naključju, on je bil opazovalec in sogovornik njenih nosilcev, ob Podbevšku in Kogoju se je zanimal za usodo nove umetnosti, za katero sta se vnmala oba" (op. 20); vse to je privedlo do spora med vodilnimi protagonistami, ki je kasneje zaznamoval usodo Podbevška, Kogoja in Vidmarja, saj je kasneje šel vsakdo svojo pot.

Vidmar o vsem tem piše tako: "Po svojem družbenem izvoru je Kogoj prihajal iz katoliškega sveta, saj je do-

rašal v goriškem katoliškem lemenatu. Tudi po znanstvih in zvezah se je vezal s katoliškimi krogi, ostal pa je politično neopredeljen, čeprav bi ga lahko pripadnost določeni stranki tudi rešila iz stiske, toda Kogoj je bil svobodoumnik. V letih 1920 in 1921 se je v Kogojevem domu naselil Podbevšek in takrat smo vsi trije začeli kovati iste načrte, ki so konec oktobra privedli do mojega prvega članka o Kogoju, ki naj bi bil nekakšen uvod v njegov samostojni koncert v veliki dvorani Uniona. Z njegovo organizacijo smo bili zaposleni vsi trije, zlasti seveda Kogoj. Nekako takrat smo tudi ustanovili Klub mladih, se pravi nas treh, h kateremu so kasneje pristopili France Kralj, Matija Bravničar in morda še ta ali oni. V tem času smo zasnovali misel o novi reviji, ki naj bi na svojih straneh združevala vse tri umetnosti: literaturo, muziko in likovno umetnost. V decembru 1921 je prva številka izšla. Po nji je prišlo do spora s Podbevškom, ker je zahteval, naj se revija opredeli za socializem in za ustrezno tendenco k umetnosti. Tega nisva mogla sprejeti; nato je Podbevšek samostojno izdal eno ali dve številki Rdečega pilota. Ironija ali humor usode pa sta hotela, da sva se dve, tri leta kasneje razšla tudi Kogoj in jaz, in sicer spet zaradi socialne tendence, ki jo je zdaj Kogoj predlagal za umetnost. Tako je druga številka *Treh labodov* izšla šele v maju 1922. Poleg literature in likovnih reprodukcij sta imeli obe številki tudi muzikalno prilogo, in to dva Kogojeva samospeva. Po drugi številki sem sprevidel, da revija, ki ni bila dobro pripravljena in ni imela homogenega kroga sodelavcev pa tudi nejasne smeri, ne more obstati. Ustavil sem jo in sem denar, ki nam je ostal, s privoljenjem mecena Heinriharja porabil za izdajo Kogojevih šestih klavirskih skladb, ki so bile tiskane na Dunaju, in za natis dveh zborov, *Barčice in Requiema*" (op. 21). Prva številka *Treh labodov* ni vsebovala nobene avantgardistične izjave, manifesta ali programa, delovala pa je šokantno in je vmetila v slovensko literarno občestvo prevratno skupino "labodovcev".

Kako je prišlo do tega glasila, nam piše Vidmar (op. 22) v svojih spomilih:

to se je dogajalo takrat, ko so se v Novem mestu dokončno "podružili" Kogoj, Podbevšek in on. Na tedanjih prireditvah so predstavljali neko posebno trojko, ki je nastopala enotno in odločno v polemikah in pogovorih. Sicer niso imeli tesnejših stikov. Pogovarjali so se o umetnostnih razmerah v Sloveniji in razpravljali o tem, ali bi bilo dobro ustvariti novo glasilo. Vidmar med vsemi tremi vodilno vlogo pripisuje Kogojju, "ki je bil intelektualna potencia izredne moči in izredne prepričevalnosti. Trdil je, da mora nova umetnost, ki nastaja med nami, dobiti svoje glasilo. Da bomo to dokazali, je potrebno v pozni jeseni in zimi v Ljubljani organizirati razne nastope." Kogoj je svoje skladbe izdajal v glasbeni prilogi revije Trije labodje, toda ta je bila kratkotrajna, tako da je ob njenem propadu izgubil posrednika s publiko.

16) Mušič, Novomeška pomlad, str. 97
17) isto

18) isto 163

19) Vidmar, Obrazi, str. 67

20) Vrečko, Znamenja, str. 73, 74

21) Vidmar, Obrazi, str. 53, 54

Martina Ozbič

POROČILO

SSK in OZN

Ko so v Trstu praznovali mestnega zavetnika, se je skupina mladih klubovcev mudila v Postojni. Vlak je že v zgodnjih jutranjih urah odpotoval iz Sežane v Postojno. Obiskat smo šli kulturni krožek OZN, s katerim ima naš SKK stike že vrsto let. Ob kozarcu pristnega sadnega soka nam je mentor prof. Zupan izrekel dobrodošlico. Sledila so pričakovana športna tekmovanja v odbojki in nogometu. Priporočuje se, da so klubovci v odbojki porazno izgubili, v nogometu pa le za en zadetek. Po kosilu je program obsegal ogled Predjamskega gradu in jame Pivke. Posebno nas je očaral Predjamski grad bodisi zaradi impozantne arhitektonske ureditve bodisi zaradi zgodovinskih dogodkov, ki so se v njem dogodili. Jama Pivka pa je bila zaprta, tako da smo si ogledali samo prekrasen, izredno globok vhod. Srečanje se je zaključilo po pozdravu prof. Zupana v poznih popoldanskih urah na železniški postaji v Postojni.

Matjaž Rustja

SLOVENIJA V SVETU

Ureja Breda Susič

40. zvezni mladinski dan slovenske mladine v Argentini "Slovenska smo mladina"

Skupni pozdrav vseh nastopajočih na Mladinskem dnevu

V nedeljo, 15. novembra 1992, je bil v slovenskem domu na Pristavi v Buenos Airesu 40. zvezni mladinski dan slovenskih mladinskih organizacij (Slovenske dekleške organizacije in Slovenske fantovske zveze) v Argentini.

Mladinski dan se je zjutraj začel s tekmovanji v odbojki za dekleta in nogometu za fante. Potekala sta dva turnirja, in sicer turnir, ki poteka vse leto in turnir dneva.

Ob 11.15 je bilo dviganje zastav in ob tem petje argentinske in slovenske himne. Sledila je maša, kjer je mladina sodelovala z branjem beril in petjem. Po maši je bilo slovesno slovensko kosilo.

Popoldanski del mladinskega dneva se je začel s ponovnim tekmovanjem, tokrat za prva mesta. Med dekleti so pokal dneva osvojila dekleta Slomškovega doma, med fanti pa dom na Pristavi. Pokal celotnega turnirja pa je osvojila mladina doma na Pristavi. Veselje med zmagovalci je bilo veliko, čeprav je poglaviti namen turnirjev, da se sreča mladina različnih domov.

Ob 18.30 se je začel kulturni program. Najprej sta zbrani množici spregovorila Jelka Razpotnik iz Ljubljane, predstavnica Medškofijskega odbora za študente, ki je prisotne pozdravila v imenu katoliške mladine v Sloveniji in inž. Jernej Dobovšek, podpredsednik Zedinjene Slovenije, krovne organizacije Slovencev v Argentini, ki je v svojem go-

voru nagovoril slovensko mladino v Argentini z upanjem, da bo še naprej gojila vrednote, ki so podane v njeni himni: Bog, domovina, vera in čast.

Zatem so mladi iz slovenskih domov v Buenos Airesu izvedli odsko predstavo slovenskih plesov. Najprej so ob polki zaplesale natakarike iz San Justa, za njimi so mladi iz San Martina skozi ples prikazali zbiranje mladine na vasi. Mladi iz Slomškovega doma so zaplesali poskočno polko, plesni del kulturnega programa pa so zaključili mladi iz Morona, ki so nas s štejerišem popeljali na Štajersko.

Po kulturnem programu je sledila prosta zabava s plesom, panchom, patyjem in pecivom dobrih mam.

Prav razveseljivo je bilo videti veliko množico slovenske mladine v Buenos Airesu, daleč od Slovenije in Trsta. Prav vsa ta množica pa dokazuje, da ima Slovenska skupnost v Argentini tudi prihodnost.

Pripravila Jelka Razpotnik, Bs. As., Argentina

RAST, mladinska priloga Mladike. Pripravljata uredniški odbor mladih. Pri tej številki so sodelovali: Ivan Žerjal, Breda Susič, Martin Maver, Andrej Zaghet, Sara Trampuž, Martina Ozbič, Matjaž Rustja, Jelka Razpotnik, Katarina Fischer in 1. c ZL "F. Prešeren" v Trstu.

Tisk Graphart, Trst, november 1992. Drevored G. D'Annunzio 27/E, Tel.040/772151

Krivde posameznikov ne moremo posploševati in istovetiti z obsojanjem celega naroda

Vsem se dogajajo večje ali manjše krivice. Kdor to krvico utrpi, pa večkrat ne dolži zanjo samo tistega, ki mu je to storil, ampak še njegovo družino in okolje, v katerem živi. Pa to posploševanje "slabih lastnosti" posameznika se ne ustavi tu. Zaobjame še mesto, državo, ves narod, njegov vero ali barvo kože.

To prenašanje resnične ali namišljene krivde posameznika na cel narod imamo, če so v ljudeh prisotni predsodki. Predsodki pa so razširjen pojav, v bistvu napačno znanje o drugih ali sploh neznanje.

Pred petimi leti so nekatere specializirane ustanove izvedle anketo o predsodkih, ki jih imajo Italijani glede Romov, Arabcev, črncev, Židov ter homoseksualcev in umsko bolnih; skratka je anketa zaobjela odnos Italijanov do tako imenovanih "drugačnih". Kot vzorec italijanske populacije so intervjuvali 2000 ljudi vseh starosti in vseh kulturnih stopenj. Zaključki so bili kar presenetljivi.

46% je imelo predsodkov do Romov, 38% do črncev, 26% do Arabcev in 11% do Židov. Iz ankete je prišlo na dan, da so predsodki predvsem iz neznanja. Od tistih, ki so izrazili predsodke do Židov, jih ni tri četrt nikoli v svojem življenju spoznalo niti enega. Največje predsodke do

Večer posvečen židovskemu vprašanju v SKK

"drugačnih" so izrazili ljudje z nižjo izobrazbeno stopnjo, oziroma tisti, ki so bili vzgojeni za časa fašizma.

Pred kratkim so ponovili anketo in odstotki se niso bistveno spremenili.

Tako starejša kot zadnja anketa ni obravnavala odnosov do Slovencev.

Prepričan sem, da če bi izvedli podobno anketo o odnosu do Slovencev, bi se izkazali predsodki v krajih, kjer živijo Slovenci v Italiji, v ostali državi pa ne, ker sploh ne vedo; da obstajajo.

1. c – Znanstveni licej "France Prešeren"

Novi odbor SKK

Od leve proti desni: Predsednica Nataša Zubalič, tajnica Raffaella Petranio, blagajnik Marko Breclj, urednik rubrike klub pri Rasti Martin Maver, arhivar Matjaž Rustja, podpredsednik Vanja Cvelbar, revizorka Marija Mamolo in odgovorna za reklamo Francesca Simoni.